

сив на одну з головних ролей у виставі «Танцюй під свою дуду» Ніла Саймона. Весела була вистава, глядачі дуже любили її. Далі Віктор Гирич запросив на роль Маші в «Чайці» за Чеховим. А ще Євген Курман тоді в театрі ставив виставу за Набоковим «Камера-обскура» і теж запросив на головну роль Магди Петерс.

– *Одні головні ролі...*

– Так, і це за один рік роботи в театрі – чотири головні ролі у дуже гарних вечірніх виставах. Тож я вирішила більше ніде не микатися і залишитися в театрі. Хоча в трупу мене ще не брали, я продовжувала працювати на разових. Згодом мене почали кликати грати і в дитячі вистави. Тож в один момент моя зарплата стала більшою, ніж отримували актори в штаті. Тому, мабуть, щоб зекономити (*сміється*), мене і перевели у трупу театру. Це був 1999 рік.

– *І цього року буде 25 років, як ви працюєте в ТЮГу.*

– Ніколи не думала, що я так надовго затримаюся в цьому театрі. Для мене було важливо, щоб було цікаво працювати, щоб не було рутини в роботі. Так склалося, що завжди отримувала задоволення від роботи, тому досі продовжую тут працювати.

– *Які ролі вважаєте етапними у своїй театральній творчості?*

– Насамперед, це «Камера-обскура». На той час вона була певним відкриттям у нас в театрі. Візуально було цікаво вирішена, бо все відбувалося наче всередині фотоапарата, у такому собі чорному кабінеті. А ще ми грали максимально органічно, природно, наче в кіно. Цьому сприяла камерна сцена. Історія була максимально наближена до життя: глядачі так занурювалися у неї, наче все відбувалося зі справжніми людьми. За рішенням режисера, у нас був лише один акторський склад, і ми грали цю виставу 10 років.

Ще одна важлива робота – це «Досє на Попелюшок», яку ставив Артур Артіменєв. Це історія про те, як у в'язниці ставили виставу «Попелюшка». Я грала одну із зечок, яка мала виконувати роль принца. У в'язниці вона лідер, всіх тримає, тому і роль їй дісталася чоловіча. Я сама по собі жіночна, тож ця роль була на спротив моїй природі. Важко давалася, але потім я так нею дорожила... Я багато чого придумала у вимові, у пластиці, у рисах характеру, тож героїня вийшла переконливою. Завдяки цій ролі я здобула нові барви в собі, відкрила щось нове. Насправді, ролей я зіграла багато, і всі вистави були цікаві – і для вечірньої сцени, і ранкові для дітей.

– *Зараз ідуть репетиції в театрі?*

– Так, іде постановка вистави «Зоряний хлопчик» Оскара Вайлда, де я гратиму дві ролі: жінку лісоруба, яка знаходить маля, а потім справжню маму хлопчика. Ставить режисерка Ольга Оноприюк. Це у мене вже третя робота за Вайлдом. Нині в репертуарі йде «Привид замку Кентервіль», який ми першим відновили на великій сцені після повномасштабного вторгнення.

Театр нині більше працює для людей як психологічна підтримка. Недавно виставу «Жінки – дивовижні створіння» подивився боець полку «Азов», який був у полоні. Після вистави він дякував і казав: «Я вперше за пів року засміявся. Я вже забув, що таке сміх». Я мало не плакала, коли це почула.

Березень 2024

Ромі Шнайдер: акторство як одержимість, кохання як фатум

Лафуса Брюховецька

Ромі Шнайдер у фільмі «**Сезар і Розалі**». Режисер Клод Соте. Франція, Італія, 1972.

У Ромі Шнайдер слава була рання – знімалася вона з 14 років, у 16 зіграла британську королеву Вікторію у фільмі «Молоді роки королеви», у 18 вже завершила зйомки у трилогії Ернста Марішки «Сіссі», «Сіссі – молода імператриця», «Сіссі. Важкі роки імператриці» про Єлизавету Баварську, дружину австрійського імператора Франца Йосифа. Успіх наївних костюмованих фільмів був шалений – і не в останню чергу завдяки чарівності й шарму молодої акторки. Створений у другій половині 1950-х образ Сіссі, можна сказати, став еталонним у завоюванні глядачів. Це був час, коли багато хто захоплювався цією ефектною костюмованою ідилією, що допомагала забути пережиті жахіття війни. Такий настрій панував у кіно, яке згадало свою первісну назву «ілюзіон» і виконувало місію психотерапії. У четвертій частині зніматися дівчина категорично відмовилася, не бажаючи бути акторкою однієї ролі. Через це виник конфлікт з вітчимом Гансом Гербертом Блацгеймом, який виконував обов'язки її менеджера й наполягав на зйомках. Падчерка не послухалася – естетика фільмів про Сіссі її вже не задовольняла, була пройденим етапом. Ромі Шнайдер (справжнє ім'я Розмарі Магдалена Альбах,

Ромі Шнайдер і Ален Делон. Початок 1960-х. Фото з книги: Krenn Gunter. Romi & Alain. Fine amour fou. Aufbau taschenbuh. 2015.

1938–1982) народилася у Відні й походила з потомственої акторської родини: її прадідусь грав у Драматичному театрі Відня, там була провідною акторкою її бабуся. Мати – Магда Шнайдер – багато знімалася в кіно і стала популярною, як і Вольф Альбах-Ретті, батько Ромі. Тож істину, що гени, відповідальні за талант, на дітях талановитих батьків відпочивають, Ромі спростувала. Інша річ – як склалася її особиста й акторська доля...

Батьки розлучилися – Магда не захотіла терпіти подружніх зрад свого чоловіка, вийшла заміж удруге за успішного бізнесмена, який володів мережею ресторанів у європейських країнах. Рідного батька Ромі дуже любила, хоча практично його не бачила (очевидно, в другому шлюбі їхні з Магдою діти його не цікавили), й позаяк мати постійно була на зйомках, Ромі з братом виростала у бабусі, а шкільні роки провела в інтернаті для дівчаток. Вона з дитинства була активною в усіх творчих починаннях, тому не дивно, що рано почала зніматися разом з матір'ю – у фільмі «Коли цвіте білий бузок» зіграла доньку героїні, а після популярної трилогії Ромі запрошували австрійські й німецькі режисери.

Імідж вдалого втілення принцес і королівських осіб сприяв тому, що французький продюсер Мішель Сафрі обрав її для своїх костюмованих картин «Крістіна» (режисер П'єр Гаспар Юї) і «Катя – некоронована імператриця». У першому їй випало зніматися з початкуючим, ще невідомим Аленом Делоном. Ромі грала чарівну дівчину з родини музиканта, яку затвердили співачкою в опері, – вона закохалася у красеня-офіцера, якому за легковажний зв'язок з дружиною барона довелося розплатитися життям (барон убив його на дуелі). Крістіна, дізнавшись про загибель коханого, покінчила з собою. В цій мелодрамі щасливий кінець не передбачався, й тут акторка ніби накреслила своє майбутнє...

Роль Крістіни стала фатальною: Ромі закохалася в Алена Делона, талановитого, але непостійного у своїх уподобаннях юнака. Він походив з бідної родини, тож бекграунд у них був дуже різний: до приходу в кіно юнак встиг побути солдатом на війні у В'єтнамі, країні, яка звільнялася від французької колоніальної залежності. Їхнє кохання було взаємне, тож Ален після зйомок покликав дівчину до себе, і вона, не зважаючи на застереження матері й вітчима та обурення австрійської преси («цей злодій украв нашу

принцесу»), не роздумуючи, летить у Париж найближчим рейсом. На відміну від Алена, котрий сповідував кохання без обов'язків перед коханою, Ромі цього не сприймала, тож стосунки не могли скластися легко. За наполяганням вітчима, відбулися показові (для преси) заручини. Потім – п'ять років цивільного шлюбу й спільного життя у Франції, а іноді й спільної роботи.

Роки співжиття з Аленом Делоном були випробуванням і в творчому плані: після шаленого успіху і ранньої слави, Ромі майже перестала зніматися: німецькі режисери не запрошували, ображені за «зраду», а французьким вистачало і своїх талантів. Наприкінці 1950-х європейський кінематограф проходив етап оновлення кіномови, й тут передові позиції, принаймні, в рекламній підтримці, займали французькі кінематографісти.

Ален Делон 1960 року зіграв головну роль у фільмі Лукіно Вісконті «Рокко і його брати» й захоплено розповідав Ромі про цього режисера. Потомственний аристократ, Лукіно Вісконті волів показувати на екрані аристократичні обличчя. І в цьому сенсі йому заїмпонувала Ромі Шнайдер. Але їхня співпраця почалася не з кіно. Вісконті вирішив поставити в Парижі виставу «Шкода, що вона повія», де запропонував їй головну роль. Народжена в Австрії німкеня за національністю мала досконало оволодіти французькою, в чому їй допоміг той же Вісконті: маючи широке коло знайомих, він порекомендував їй репетиторку з французької вимови, а зовнішність французьки їй допомогла набути Коко Шанель.

У цій виставі Ромі й Ален грали разом. Якою мала бути сила волі в юної Ромі, щоб, не маючи сценічного досвіду, щойно оволодівши іноземною мовою, у своєму театральному дебюті задовольнити такого перфекціоніста, як Вісконті! Акторка досягла шаленого успіху. Завдяки їй, в Париж приїздили дивитися цю виставу європейські знаменитості. Ромі Шнайдер – нечастий випадок в кіно, коли заради мистецтва (а тут ще й великого кохання) людина змінює свою національну ідентичність.

Початок 1960-х став переломним у її творчій біографії, й, значною мірою завдяки співпраці з Вісконті, вона увійшла в число знакових європейських акторів. Співпраця з ним продовжилася. В Італії випускали кіноальманахи «Бокаччо-70» (1962) з чотирьох картин, одну з яких під назвою «Робота» знімав Вісконті. В головній жіночій ролі – Ромі Шнайдер. Їй було нескладно перевтілитися в багату аристократку, вона вільно почувала себе в розкішних інтер'єрах. Життя її героїні мало бути щасливо-безтурботним, але... Їй зраджував чоловік, і вона це знала. Тому жінка приймає радикальне рішення: спокійно заявляє чоловікові, що переводить їхні шлюбні стосунки на комерційну основу, аби чоловік платив їй, як платять куртизанкам. Чудово витримана лінія рішучої у своїх діях героїні завершується крупним планом обличчя героїні, в якому глибока печаль і сльози.

Ромі Шнайдер і Лукіно Вісконті зустрінуться ще раз, коли режисерові потрібна буде королева. У фільмі «Людвіг» вона зіграє невелику за обсягом роль тої самої австрій-

ської королеви Єлизавети – сестри нещасливого баварського правителя.

Наступний рік подарував їй зустріч ще з одним генієм кіномистецтва: вона знялася у фільмі Орсона Веллса «Процес» за Кафкою. Роль у неї, як і в інших двох акторок, невелика за обсягом, але енергетично насичена, вона в ній проявила артистичну невимушеність і своє вміння перевтілюватися. Вона допомагала режисерам досягати своїх творчих цілей.

Та настав день, коли Ромі, повернувшись зі зйомок в Голлівуді, дізнається, що Делон офіційно одружився з іншою – його обраницею стала Наталі Бартеlemi, щоправда, їхній шлюб тривав усього три роки. Цей удар призвів Ромі до тяжкої депресії – вона залишає Париж і повертається до Німеччини. Потрібен був рік, аби вона повернулася до творчої форми.

Після розлуки з Аленом Делоном вона знімається в німецьких фільмах, заводить сім'ю (чоловік – німецький актор і режисер Гаррі Мейен), народжує сина – життя налагоджувалося.

Та в один «прекрасний» серпневий день 1968 року телефонний дзвінок з Парижа зриває її з родинного гнізда – вона знову покидає свою країну і їде зніматися у фільмі Жака Дере «Басейн». Разом з Аленом Делоном. Це нуар, безрадісна історія безглузлого протистояння двох колишніх друзів. Тоді така маломотивована понурість та агресія були трендом у кіно, досить згадати фільми Романа Поланського. Наступний фільм – також із Делоном. Зрештою, повернення в Париж, у французьке кіно і в ауру Делона завершилося для Ромі крахом родинного життя: 1975 року вона розлучається з чоловіком, а через кілька років Гаррі Мейен покінчив із собою. В Ромі почалися проблеми з моральним станом, проявилася схильність до алкоголю.

Тим не менш, наприкінці 1960-х – на початку 1970-х вона впевнено увійшла у французьку кінематографію. Її роль у тій давній стрічці «Крістіна» стала знаковою ще й тому, що саме в такому руслі – безпорадності перед коханням, неможливості впоратися з розлукою – досить часто розвиватимуться сюжети фільмів, де вона зніматиметься. Фільми ці різної художньої якості, й Ромі Шнайдер доводилося іноді своїм акторським талантом виправдовувати надумані й штучні історії (наприклад, «Головне – кохати» Анджеля Жулавського, 1975, хоча, як це не парадоксально, саме за роль у цьому фільмі Ромі Шнайдер удостоїлася європейського «Сезара» за найкращу жіночу роль). Того ж року вийшов спільний кінопроект Франції і Німеччини «Стара рушниця», присвячений сумним подіям часів Другої світової війни. У центрі – історія хірурга, який дізнається про вбивство дружини і дочки німецькими військовими. Через пережиту трагедію герой стає на шлях помсти. Ромі тут блискуче зіграла одну з ключових ролей. Вона створює галерею жіночих портретів: дама з вищого світу, яка закохується в комуніста, в картині «Жінка у вікні»; розлучена жінка середніх років у стрічці «У кожного свій шанс»; мати, що втратила свою дитину, у фільмі

«Світло жінки». Налагодилося приватне життя: другий шлюб акторка взяла з особистим секретарем Даніелем Б'язіні, в них народилася донька.

Ромі Шнайдер дісталася головна жіноча роль у німецькому фільмі Олександра Петровича «Груповий портрет з леді» за романом Генріха Белля – важка і безрадісна історія її героїні Лені в час завершення Другої світової війни. Розгортається сюжет стрибкоподібно, піротехнічні засоби значною мірою затіняють людські особистості. Кохання Лені до російського полоненого Бориса, блискучого знавця не тільки німецької мови, а й поезії, подається серед нескінченних сигналів повітряної тривоги і бомбардувань. Заклучний епізод – героїня серед знайомих, що загинули. За цю роль акторку нагородили німецькою кінопремією.

Її запрошують зніматися режисери, вона кінозірка, постійно в роботі. 1981 року разом з Марчелло Мастоїанні знялася у містичній драмі «Привид кохання» Діно Різі, де італійський режисер показує, як у цілком нормального героя починаються галюцинації: він бачить в автобусі свою давню кохану Анну як злидарку, яка виглядає жакливо, і ця зустріч призведе вже немолодого чоловіка до біди – він дізнається, що Анна вже три роки тому померла, та, не вірячи, що це був привид, починає розшукувати її. Ромі Шнайдер у сценах, коли її Анна – покійниця, що ожила, мужньо дозволяє спотворити себе жакливим гримом. В інших епізодах акторка постає молодою і привабливою. Чоловік вірить, що Анна жива, шалено в неї закоханий, але у фіналі глядач бачить його вже у психіатричній лікарні. Акторка продовжує працювати, але смерть сина Давіда від нещасного випадку підкосила її остаточно. Хоча робота в кіно ще певний час була її порятунком: Ромі зіграла в кількох картинах, завела новий роман з французьким продюсером Лораном Петеном. Вранці 29 травня 1982 року він знайшов акторку без ознак життя, схилена за письмовим столом. Причиною смерті, за офіційною версією, стала серцева недостатність, яка виникла через зловживання таблетками й алкоголем. Але зрозуміло, що причиною були особисті трагедії, пережити які вона не змогла. Організацію похорон Ромі Шнайдер узяв на себе Ален Делон, поховавши поруч з нею і її сина. Залишилася її донька від другого шлюбу, яка, ставши дорослою, почала зніматися.

Коли дивишся фільми з Ромі Шнайдер, з екрана струмує її приязнь, шарм, суто людська привабливість. Тому, коли натрапляєш на такий вислів: «У коханні ти хочеш всього від одного чоловіка, а це неможливо»¹, – або на твердження, що Делон не зміг витримати її «німецької правильності», стає прикро. Екран – потужний мікроскоп, який безпомилково висвічує людську сутність. Інша річ: чому молода закохана пара не поєднала свої долі? За своє тривале життя Ален Делон на це питання так і не відповів.

¹ Krenn Gunter. Romi & Alain. Eine amour fou. Aufbau taschenbuh. 2015.

Пошуки і знахідки Ігоря Кобрини

Тамара Бойко

Кінорежисер-документаліст Ігор Кобрин у студентські роки.

Кобрин Ігор Дмитрович – кінорежисер, сценарист, історик. Походить з відомої родини львівської інтелігенції, в якій з пошаною ставилися до історії, особливо до історії України. Після школи Ігор в 1969 році вступає на філологічний факультет Львівського університету ім. І. Франка, який закінчив 1973 року. Одного разу після іспиту з історії України студент Кобрин викликав обурення викладачів: – Звідки у вас така інформація? Підручник, за яким ми працюємо, читаєте?

– Я розповідаю правдиву історію.

– Чекаємо завтра вашого батька на кафедрі.

На обурену розповідь викладачів батько Ігоря відповів: «Я пишаюся своїм сином».

То був перший іспит на громадянську зрілість.

Ще під час навчання в університеті Ігор дістав від батька в